

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МОРЕХІДНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ІМ. О.І. МАРИНЕСКА
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ»

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказом начальника ВСП «МФК
ім. О.І. Маринеска НУ «ОМА»
від 02.01.2025р. № 3

ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ № 5-ОП
ДЛЯ ІНЖЕНЕРА-ЕЛЕКТРОНІКА

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Дана інструкція є нормативним документом в межах управління освіти у ВСП «МФК ім. О.І. Маринеска Національного університету «Одеська морська академія» (далі - коледж).

Охорона праці інженера-електроніка заснована на чинному законодавстві (Закон України «Про охорону праці», Закон України «Про освіту», Закон України «Про обов'язкове державне соціальне страхування, Закон України «Про пожежну безпеку», «Кодексі законів про працю» та нормативно-правових актів з питань охорони праці, пожежної безпеки, техніки безпеки та безпеки життєдіяльності.

1.2. Інженер-електронік зобов'язаний дотримуватись вимог законодавчих та загальних нормативно-правових актів України з питань охорони праці, пожежної і радіаційної безпеки та безпеки життєдіяльності, нормативно-правових актів для загальноосвітніх навчальних закладів («Державних санітарних правил і норм влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу» ДСанПіН 5.5.2.008-01, затверджених постановою Головного санітарного лікаря України від 14.08.2001 року № 63 і погоджених Міністерством освіти і науки України від 05.06.2001 року, «Правил безпечної роботи з інструментами і пристосуваннями», рекомендованими Міністерством освіти і науки від 2001 року, «Правил технічної експлуатації електроустановок споживачів», затверджених наказом Міністерства палива та енергетики України від 25.07.2006 року № 258 і зареєстрованого в міністерстві юстиції України

25.10.2006 року за № 1143/13017, а також інструктивно-методичних документів з питань охорони праці так техніки безпеки.

1.3. Порушення вимог даної інструкції, веде до персональної відповідальності в установленому законом порядку: дисциплінарна, матеріальна, або адміністративна – в залежності від наслідків, спричинених порушенням;

1.4. Дія інструкції поширюється на Морехідне коледж ім. О.І. Маринеска Національного університету «Одеська морська академія» (далі - коледж).

1.5. До роботи на посаді інженера-електроніка допускаються особи які мають повну вищу освіту відповідного напрямку підготовки (магістр, спеціаліст) та підвищення кваліфікації. Стаж роботи за професією інженера-електроніка I категорії не менше 2 років, не молодше 18 років, які пройшли медичний огляд, які мають відповідну кваліфікаційну групу по електробезпеці з посвідченням, які пройшли ввідний вступний інструктаж з охорони праці і пожежної безпеки.

1.6. Інженер-електронік повинен знати «Правила безпечної експлуатації електроустановок користувачів» ДНАОП 0.00-1.21-98 «Правила перевірки діелектричних захисних засобів», вміти ними користуватися і знати електричні схеми електрообладнання і електропостачання своїх установ”.

1.7. Інженер-електронік повинен вміти практично надати першу долікарську допомогу потерпілому від дій електроструму, гасити пожежу електроустановок засобами пожежогасіння.

2. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ РОБОТИ

2.1. Оглянути робоче місце, прибрати всі предмети, що заважають роботі.

2.2. Перед використанням електроприладів пересвідчитись в справності кабелів живлення, штепсельних роз'ємів та розеток. Розетки повинні бути щільно закріплені в стіні, а їх кришки не мати пошкоджень. .

2.3. Робота на несправному обладнанні забороняється. При виявленні несправностей, електроприлади негайно вимкнути від електромережі і доповісти безпосередньому керівнику.

2.4. Для усунення несправностей, впевнитись у справності робочих інструментів і скласти його в зручному і безпечному для використання порядку.

2.5. Слідкувати за тим, щоб руки, одяг і взуття завжди були сухими, пам'ятати, що робота пов'язана з електрострумом.

2.6. Місце роботи повинно бути достатньо освітленими, Впевнитися в тому, що напруга для місцевого освітлення не перевищувала 36В.

2.7. Якщо необхідно користуватися переносною електричною лампою, перевірити, чи є на ній захисна сітка, справність шнура та ізоляційної гумової трубки. Упевнитися в тому, що напруга для переносних електроламп не перевищує 12 В.

2.8. Перевірити цілісність діелектричних рукавиць і калош, які повинні бути чистими та сухими.

3. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС РОБОТИ

3.1. В першу чергу і своєчасно проводити роботи, що забезпечують безпеку людей, які користуються електроенергією.

3.2. Працювати тільки інструментом, який відповідає вимогам:

а) рукоятки кусачок і плоскогубців повинні мати захисну ізоляцію;

б) робоча частина викрутки повинна бути правильно заточена, а рукоятка міцно насаджена і ізольована;

в) гайкові ключі мають бути справними і відповідати розмірам гайок, застосовувати прокладки, контр ключ і подовжувати ключі трубами заборонено;

д) молоток, зубило і другий інструмент не повинні мати нахилу на бойках; довжина зубила повинна бути не менше 150 мм.

3.3. Ручний інструмент зберігати в переносному інструментальному ящику.

3.4. Працюючи на точилі, не піднімати захисного екрана, якщо екрана немає – надівати захисні окуляри. Слідкувати за тим, щоб зазор між кругом і допоміжним настилом був не більше 3мм.

3.5. На висоті працювати тільки з лісів і драбин. Встановлювати драбину міцно.

На верхню сходинку драбини не ставати. Слідкувати за тим, щоб драбина була справна, а наконечники відповідали або підлозі.

3.6. Не працювати під напругою і не торкатись токо-провідних частин без захисних засобів.

3.7. Перевірити наявність напруги в мережі тільки вольтметром або контрольною лампою. Контрольну лампу перевірити на діючому щиті.

3.8. Щити, трансформатори, рубильники, електродвигуни, електрозварювальні апарати заземляти і слідкувати за справністю системи заземлення.

3.9. Встановлювати тільки справну електроарматуру. Збираючи арматуру, слідкувати за тим, щоб корпус арматури (патрона, вимикача і т. ін.) не торкався струмопровідних частин.

3.10. Не залишати оголених кінців електропроводки без ізоляції.

3.11. Знімаючи освітлювальну арматуру для ремонту або чистки, насамперед вимкнути живлючої підводки.

3.12. Фазуючи кабельні і повітряні лінії одягати захисні окуляри.

3.13. Для відключення і включення рубильника користуватися діелектричними рукавицями, головним убором і окулярами. В приміщеннях з підвищеним ступенем небезпеки ураження електричним струмом додатково використовувати діелектричні калоші і килимки.

3.14. заміну запобіжників виконувати тільки при вимкненому рубильнику. Не допускати використання «жучків». Плавкі вставки запобіжників повинні встановлюватися згідно напрузі і струму даного струмоприймача і лінії.

3.15. Не залишати проводи під напругою, якщо порушена ізоляція.

- 3.16. Не знімати кожухів і огорож з устаткування під час роботи.
- 3.17. Не чистити електродвигуни під час їх роботи. Чистку колектора виконувати тільки при вимкненому струмі, коли ротор повертається по інерції.
- 3.18. При чистці колекторів користуватися сухою дерев'яною колодкою і не триматися рукою за металічні частини електродвигуна і станка.
- 3.19. Не працювати біля приводних пасків, що рухаються, валів, шестернів і т.ін., якщо вони не мають огорожі.
- 3.20. При виконанні ремонтних робіт на станках, електродвигунах, щитах і т. ін., вивішувати табличку «Ремонт».
- 3.21. При ввімкненні трансформаторів звертати увагу на надписи у клемах (**220В, 36В, 12В**).
- 3.22. Надійно заземляти корпус електродвигунів, напруга яких вище 36В. При роботі з електродрилем користуватись діелектричним гумовим килимком і рукавицями.
- 3.23. Не заходити за огорожу електроустаткування, яке знаходиться під напругою.
- 3.24. Слідкувати, щоб підключення, ремонт і переробку електроустаткування і мережі освітлення не виконували особи, які не мають до цього відношення..
- 3.25. При роботі на електромережі або при ремонті (огляді) електроустаткування знеструмити електромережу, зняти запобіжники (вставки), закрити на замок рубильник і вивісити на пускових приборах попереджувальні плакати «Не вмикати – ремонт». Упевнитися у відсутності в мережі напруги
- 3.26. Слідкувати за тим, щоб на електроустановках були всі необхідні запобіжні пристосування, перевірити їх справність.
- 3.27. Слідкувати за тим, щоб в місцях, де можливі випадки ураження струмом, висіли попереджувальні плакати.
- 3.28. В приміщеннях з вибухонебезпечним середовищем не можна виконувати роботи, що можуть викликати іскру, а отже - і вибух. Особи, що виконують ремонтні і інші роботи у вибухонебезпечних приміщеннях, повинні бути ознайомлені з відповідними місцевими інструкціями.

4. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ РОБОТИ

- 4.1. Привести в порядок робоче місце: перевірити справність інструментів і захисних пристосувань, скласти їх у спеціальний ящик.

5. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ В АВАРІЙНИХ СИТУАЦІЯХ

- 5.1. Аварійна ситуація може виникнути в разі: ураження електричним струмом, падіння з висоти, токсичної дії пасти для натирання підлоги і хлорного вапна, поранення несправним інвентарем для прибирання та інше.
- 5.2. В разі виникнення аварійної ситуації слід негайно припинити роботу, якщо робота виконувалась електроспоживачами, відключити їх від електромережі, повідомити про те, що сталося, керівника робіт.
- 5.3. Якщо є потерпілі, надати їм першу медичну допомогу; при необхідності

викликати невідкладну медичну допомогу.

5.4. Надання першої медичної допомоги.

5.4.1. Надання першої допомоги при ураженні електричним струмом.

При ураженні електричним струмом необхідно негайно звільнити потерпілого від дії електричного струму, відключивши електроустановку від джерела живлення, а при неможливості відключення - відтягнути його від струмоведучих частин за одяг або застосувавши підручний ізоляційний матеріал. За відсутності у потерпілого дихання і пульсу необхідно робити йому штучне дихання і непрямий (зовнішній) масаж серця, звернувши увагу на зіниці. Розширені зіниці свідчать про різке погіршення кровообігу мозку. При такому стані необхідно негайно приступити до оживлення потерпілого і викликати невідкладну медичну допомогу. При отриманні електротравми надати потерпілому першу медичну допомогу. Викликати лікаря і невідкладну медичну допомогу за телефоном **103**.

5.5. При раптовому припиненні подачі електроенергії необхідно відключити аварійну дільницю.

5.6. В разі виникнення пожежі в електромережі необхідно терміново відключити електричних рубильник. Виниклий вогонь забороняється гасити водою або рідинним вогнегасником. Для гасіння пожежі застосувати пісок або вуглекислотні вогнегасники. При необхідності викликати державну службу з надзвичайних ситуацій за телефоном **101**.

Інструкцію розробив:

Інженер з охорони праці

Олександр Гріщенко